

Justis- og beredskapsdepartementet
post@jd.dep.no

Deres ref.: 17/3234 HWN

Oslo 30.11.2017

Høringsuttalelse ó NOU 2017:8 Særdomstol på nye områder ó Vurdering av nye domstolsordninger for foreldretvister, barnevernssaker og utlendingssaker

Det vises til departementets høringsbrev av 26.05.2017 med frist for hørings svar 01.12.2017. Organisasjonen Voksne for Barn takker for muligheten til å svare på høringen.

Generelle merknader

Voksne for Barn vil bare gi innspill til kapitlene i del IV, «En mer helhetlig behandling av foreldretvister og tvangssaker etter barnevernloven», de såkalte «barnesakene».

Organisasjonen har ikke spesialkompetanse til å vurdere alle konsekvenser at utvalgets juridiske forslag, og våre innspill er derfor delvis av overordnet karakter. Det viktigste for Voksne for Barn er ikke hvordan domstolene organiseres, men at avgjørelsesprosessen blir bedre for barn og familie og ivaretar barns rettigheter og behov.

Utvalget peker på at flere barn opplever dagens saksbehandling som meget krevende og belastende, og opplever prosessen som for formell og juridisk.

Utvalget peker også på at utfallet av barnesaker er» avgjørende for barnets fremtid, og kan i noen tilfeller ha store konsekvenser. Noen av disse avgjørelsene er blant de mest alvorlige og inngripende samfunnet kan treffe overfor et individ, ved at de bestemmer over fremtiden til et barn som nettopp ikke har den beskyttelsen av en voksen omsorgsperson som er nødvendig for en trygg oppvekst. Behovet for å unngå uheldige avgjørelser er derfor spesielt stort for disse sakene. «

Vi beklager sterkt at utvalget ikke har hatt medlemmer som representerer brukere, f.eks. unge voksne med erfaringer fra barnevernet, foreldre til barnevernsvernsbarn og relevante organisasjoner. Det fremgår at utvalget har hatt referansegruppemøter med bl.a. organisasjoner, men deres synspunkter er ikke tatt med i utvalgets utredning. Vi anmoder om at Justisdepartementet trekker inn brukererfaringer i den videre oppfølging av utredningen.

Særlige merknader

Voksne for Barn er enig i at å samle kompetansen knyttet til foreldretvister og saker om tvang etter barnevernloven i et felles avgjørelsesorgan vil være en god løsning, og finner at tingretten er godt egnet.

Saker etter barneloven som i dag behandles av tingretten, og saker etter barnevernloven som behandles av fylkesnemnda avhenger ofte av hverandre, og det vil derfor være en fordel at samme instans behandler begge tvister.

Vi støtter utvalgets syn på at dette skal gjelde noe større tingretter hvor det kan utvikles et sterkt fagmiljø med bred erfaring fra slike saker. Det er likevel viktig at dommere som håndterer denne type tvister har litt andre type saker i porteføljen sin og at saksbehandlingstiden ikke økes. Krav om opplæring og kompetanse både i tingrett og lagmannsrett bør lovfestes.

Fylkesnemndene sitter på verdifull kompetanse i denne type saker, og det er viktig å beholde den, men vi er usikre på om en løsning hvor fylkesnemndsledere automatisk blir tingrettsdommere er riktig. Vi mener det bør gjennomføres ordinære ansettelsesprosesser hvor det er kompetansen som er avgjørende ved ansettelse.

Høring av barn

Etter utvalgets syn, punkt 9.3 i Del III, bør det foretas en nærmere utredning om høring av barn på ulike fagfelt, med oppmerksomhet særlig om hvordan høringen bør gjennomføres, om betydningen og virkningen av at barn høres flere ganger, hvordan barnets uttalelse skal sikres og hvilken kompetanse som trengs for å høre barn på en god måte. En del problemstillinger er felles, uavhengig av hvilket fagfelt det dreier seg om. Eksempelvis gjelder dette spørsmål om faren for påvirkning, faren for feiltolkning og misforståelser, og belastningen ved å måtte forklare seg på nytt om de samme temaene. Videre kan et barn være involvert i flere ulike forvaltnings- og rettsprosesser. Et barn som er utsatt for vold eller overgrep, kan for eksempel være involvert både i en straffesak og i en sak om tvang etter barnevernloven. Dette tilsier en mer helhetlig tilnærming til spørsmålet om høring av barn. Etter utvalgets syn fremstår dagens regelverk og praksis for høring av barn som fragmentert. En nærmere utredning kan være nyttig for å se sammenhenger, og å sørge for at gode løsninger kan komme til nytte på flere områder.

Voksne for Barn støtter forslaget om en slik utredning. Vi legger til grunn at representanter for brukerne deltar i utredningsarbeidet. Utvalget bør vurdere hvorvidt det bør innføres lovkrav.

Voksne for Barn deler utvalgets bekymring knyttet til betydningen og virkningen av at barn kanskje må høres flere ganger. Innenfor dagens system kan det pågå en tvist etter barnevernloven for fylkesnemnda parallelt med en tvist etter barneloven i domstolen. Dette er to separate prosesser. Det er viktig å skjerme barnet ved at barnet ikke må forklare seg gjentatte ganger til ulike personer og tjenester. Videoopptak kan benyttes i større utstrekning enn i dag.

Ankeordning

At tingretten behandler saker i første instans, vil kunne medføre et økt trykk på lagmannsretten. Vi er derfor bekymret for at dette kan medføre at barn blir værende lenge i en rettslig prosess.

I dag er det slik at anker i sivile saker som klart ikke vil føre frem, kan avvises. For å unngå at barn blir værende for lenge i en rettslig prosess, er det plausibelt at det også i barnesaker bør være adgang til en viss grad av siling av anker. Det norske barnevernet har imidlertid vært

kritisert både i utlandet og av EMD. Voksne for Barn mener derfor at en adgang til å nekte anke i inngripende saker vil kunne bidra til å svekke tillit til systemet. Dette bør utredes nærmere.

Sakkyndiges rolle

Voksne for Barn mener at det vil styrke synet på uavhengighet og bidra til rettsikkerheten om domstolen oppnevner sakkyndig i de tilfeller der en av partene eller begge ønsker det, eller tingretten finner det hensiktsmessig selv.

Vi støtter utvalgets forslag til at også sakkyndig rapporter etter barneloven bør kvalitetssikres.

Med vennlig hilsen

Randi Talseth
Generalsekretær